

DEȘTEPTAREA

GAZETĂ PENTRU POPOR

Redactată de un comitet — Apare la 1 fiecărei luni.

Prețul foii pe an în țară 20 lei. — În străinătate pe an 30 lei. — Un număr 2 lei
Epistolele nefrancate nu se primesc. — Manuscrisele nu se înapoiază.
Editor și proprietar: Societatea acad. „JUNIMEA”. Redacția și adm.: Piața Unirii No. 3.

10 Mai

Precum ziua Învierii Mântuitorului nostru este ziua cea mai măreață pentru creștini, astfel și ziua de 10 Mai este cea mai mare pentru noi, Românii, căci în această zi s'au petrecut trei fapte mari, care, pentru înființarea statului românesc, au fost ursite să fie de o însemnătate mare.

Când — după detronarea lui Cuza în Februarie 1866 — remaseră principatele unite fără domnitori, hotări sfatul țării să aleagă de domnitor pe comitele Filip de Flandra.

Această alegere — firește — nu era nici pe placul Rusiei, nici pe placul Turciei și nici Napoleon al III nu se învoi cu asta, din care pricină Filip de Flandra fu nevoit să nu o primească.

Vestea aceasta avuse ca urmare mari tulburări în țară, mai cu seamă în Moldova și unirea înfăptuită a principatelor era cât pe ce să se prăbușească.

Atunci se adunară la Paris — la cererea Turciei — statele cari ocrotiau România, ca să înlăture această stare dăunătoare țării.

Pe când Rusia și Turcia nu erau mulțumite cu alegerea unui domnitor străin, Italia și Franța își dădeau mare silință să o înfăptuiască.

În acest timp Ion C. Bratianu, trimisul principatelor la sfatul din Paris, veni — după multă chibzuială — cu propunerea să se aleagă de domnitor al principatelor unite prințul Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, fiul principelui Carol

Anton, fapt care fu susținut cu multă stăruință și de Napoleon al III.

La 30 Martie 1866 veni Ion C. Bratianu la principele Carol Anton la Düsseldorf, unde petrecea și prințul Carol, ca să li comunice acea hotărîre.

Atât tatăl, cât și fiul se învoiră cu asta și astfel vedem că în 16 Aprilie 1866 Bratianu trimite, în urma voinței adunării poporului român, o telegramă la Düsseldorf, în care zice că »cinci milioane de Români așteaptă cu bucurie venirea noului domnitor«.

La 11 Mai st. n. 1866 porni prințul Carol, întovărașit numai de patru persoane prin Austria spre noua lui patrie, spre România.

La 18 Mai sosi el la Baziaș pe Dunăre de unde porni apoi mai departe spre București.

La **10/23 Mai** 1866 intră prințul Carol în București, în care zi depuse jurământul în fața ocăruii.

11 ani după venirea sa la domnie, țara românească este din nou încercată de o cumpănă grea: este războiul neatârării din 1877—1878. Central University Library Cluj

Rusia, care râvnea de mult la cucerirea Constantinopolei, se servi de astă dată — ca să slăbească puterea Turciei — de popoarele slave din Balcan, cărora li trimise bani și arme spre a se răsvrăti încontra Turciei.

Principele Carol, care înțelese că va scăpa cu greu din un nou războiu între Rusia și Turcia, pe de-o parte, iar pe de alta, vroind să scutească țara într'u câtva de primejdia ce o amenința, hotări să dea mână de ajutor celui mai tare, care era de astă dată Rusia.

Astfel Ion Bratianu, pe vremea acea ministru președinte, se învoi cu Rusia în orașul Livadia din Crimeea (Rusia) ca România să dea Rușilor voie să treacă prin țară cu armata și în schimb, să fie ea scutită de lupte în ținutul ei.

După declararea războiului, armata rusească trecu prin România spre Bulgaria.

În vremea asta Turcii începură să bombardeze cetățile românești de pe lângă Dunăre.

Atunci principele Carol, care privea țara ca intrată în războiu cu Turcia, declară starea de asediu, iar sfatul poporului hotări în **10/23 Mai** 1877 neatârarea României.

După decretarea neatârării și după cucerirea Plevnei era firește că țara să râvnească la ceva mai înalt.

Astfel se întâmplă că la cererea poporului camera română din București luă în Martie 1881 hotărârea să ridice principatul la rangul de regat.

La **10/23 Mai** 1881, principele Carol I fu deci încoronat ca rege al României, primind o coroană de oțel, făcută din tunurile cucerite la Plevna dela Turci, iar regina Elisaveta o coroană de aur.

Arătând pe scurt însemnătatea celor trei fapte, cuvine-se numaidecât, ca noi, Români, cari trăim aceste zile într'o Românie Mare, ce cuprinde aproape toată suflarea românească, să ne aducem aminte cu evlavie de acele trei fapte întâmplăte la **10 Mai** și să prăznuim această zi ca o zi, pe care ne-a hărăzit-o Atotputernicul ca serbătoare națională, sfântă pentru toți Români.

Datori suntem această zi să nu o uităm nici când și să stăruim ca din fii în fii ziua de **10 Mai** să fie sfântă, căci acei trei **10 Mai** au pus temelie Romaniei Mari de astăzi.

BCU Cluj / Central Uni Șerban I Grigorovici, student.

Spre mai bine

Din vechimea cea mai îndepărtată până vr'o 100 ani în urmă era știința cărții legată de anumite pături ale populațiunii, pe când păturile largi ale poporului trăiau în cea mai mare neștiință, tocmai din lipsa de carte.

Abia de vr'o 40—50 ani încoace, văzând ocârmuirile statelor mai înaintate marele folos, pe care îl aduce știința de carte, s'au luat măsuri pentru înființarea de școli dătătoare de lumină, sau luat măsuri ca poporul, care nu prea se îndemna la cercetarea școlii să fie silit la învățătură.

Și încetul cu încetul s'au clădit mai în întreaga țară românească școli, care au început a răspândi lumină în păturile largi ale poporului.

Astăzi vedem cu mândrie că aproape din nici un sat nu lipsește școala și că tineretul, în partea covârșitoare, știe scrie și ceti.

E dureros numai că acesta, odată ieșit din școală, în mare parte nu-și mai bate capul cu scrisul și cetitul. Aceasta

are drept urmare că încetul cu încetul roadele aduse de școli cu atâtea jertfe se prăpădesc fără urme. Pricina este că poporul, neavând nici cărți nici gazete, pierde legătura cu școala și uită ceiace a învățat odată, cu atât mai degrabă, că cât este mai mult învăluit cu treburile gospodăriei sale și cu multele nevoi, pe care trebuie să le îndure.

Precum a grijit până acuma stăpânirea de înființarea de școli, astfel trebuie să grijească cărturarii, cei cu tragere de inimă pentru binele poporului, de mijloacele trebuincioase ca tineretul să nu uite, până la adânci bătrânețe, cartea pe care a învățat-o în tinerețe.

Au fost bărbați luminați și îndrăgiți de poporul din care își trăgiau obârșdea, cari și-au dat silință să țină legătură între cărturari și muncitorii dela țară.

Acești bărbați s'au sârguit să înființeze pe la sate cabinete de lectură, cari să li deie poporenilor țărani prilejul ca măcar în zilele de Duminici și sărbători să se adune în aceste cabinete și să mai cetească câte ceva.

Ca să-și ajungă cabinetele de lectură rostul lor, au nevoie de cărți folositoare și de gazete scrise astfel, ca fiecare să le poată înțelege.

E drept, avem în țara românească o mulțime de gazete; dar ce folos, aceste gazete sunt scrise astfel, încât numai un cărturar le poate înțelege, pe când poporul în cea mai mare parte nu le înțelege, căci aducând știri, care pe poporul dela țară nu-l privesc, sau sunt scrise într'o astfel de limbă, încât, ca să le poți înțelege, îți trebuiește școală multă. Altele sunt scrise iarăși cu atâta patimă, încât în loc să aducă vre un folos, samănă numai ură și zavistie.

Mai departe este drept că puțini sunt în stare să scrie o carte. O știre în gazetă de interes obștesc o pot mulți scrie. Pe seama celor învățați lăsăm scrierea de cărți, rămânând ca știri în gazete să le scrie și alții cu mai puțină învățatură.

Noi, aceștia dela „Deșteptarea“, ne-am pus de gând să ne jărtfim și noi, după puterile noastre, pentru luminarea poporului, scoțând această gazetă pentru El. Ne vom da silință ca gazeta noastră să umple un gol atât de mult simțit și vom stărui pentru răspândirea ei în păturile largi dela țară. O facem aceasta încredințați fiind că cetirea ei va ajuta ca tineretul să nu uite ce-a învățat odată în școală.

Ca să ajungem țânta noastră avem nevoie însă de sprijin. Și acest sprijin datori sunt să ni-l dea cărturarii dela sate, preoții și învățătorii, căci aceștia stau zi din zi în legătură strânsă cu sătenii și le cunosc nevoile.

Astfel stând, ei ușor vor putea îndemna pe gospodarii cu dare de mână să țină gazeta noastră și pe cei sermani să-i înduplece ca să o și cetească. Tot așa ușor ei ne vor putea trimite câte vr'o știre de interes obștesc.

În numărul viitor vom face un apel la poporul român, rugându-l ca să ne sprijinească în năzuințele noastre de a ajuta și noi la luminarea poporului.

Ș. G.

Câteva boale și tămăduirea lor

(Urmare)

Rănila prin frigere sunt de trei feluri: sau rana e roșie, umflată, sau neagră și cu beșici umplute cu un fel de apă, sau arse de tot (carbonizate = prefăcute în cărbune). În caz că se aprind hainele pe cineva, nu e bine s'o iae la fugă, ci să se arunce jos, să se rostogolească și să traga pe el țoluri, haine ș. a. ca să potolească flacăările. Hainele arse să nu se desbrace, ci să se taie de pe el (căci și așa nu sunt de nimic), de altfel prin desbrăcat i s'ar putea produce dureri prea mari sau i s'ar putea infecta rănila.

I se fac apoi unsori cu doctorii (medicamente) ca Jodoform, Vaseline, ș. a. Beșicile trebuie sparte cu un ac, care a fost ținut într'o flacără până ce s'a făcut roș și a fost apoi răcit. Părțile arse se leagă cu cârpe curate și cu vată. La arsuri mai mici se presară rana cu sare.

Pentru a se feri de această nenorocire, nu e bine de a se turna petrol (naftă) într'o lampă care arde, nici nu e bine de aprins focul cu el. Nu e cu cale ca cineva în caz că arde o casă să se apropie prea mult de foc, până ce nu-și udă bine hainele cu apă.

Dar mai ales copiii să fie opriți de a umbla pe la foc, pe la lampă, cu lumânarea sau cu chibrituri, căci răul acesta a nimicit și nimicește mulți prunci nevinovați.

Leșinul. Un om slab de fire când se întâmplă că i se împuținează sângele din cap, leșină. Fața i se face palidă,

buzele albe, răsufală foarte slab și inima îi bate foarte încet, așa că pare mort.

Leșinatul să fie dus într'un loc cu aer proaspăt, să fie așezat pe o masă sau pe o laviță, pe spate, cu capul lăsat în jos, să fie desbrăcat și stropit cu apă sau cu oțet pe față și pe ceafă.

După trezire să i se dea puțină băutură spirtoasă, mai ales rum sau vin, apoi ceaiu sau cafea neagră.

Curgerea sângelui din nas e cauzată de o lovire a nasului, apoi de boala de inimă și cea de rărunchi și de soroc.

Pentru a opri curgerea sângelui se pun cârpe udate în apă rece, pe inimă și pe ceafă sau se vără o bucățică de ghiață în narea din care curge sângele. Niciodată nu e bine să se sufle tare pe nas, nici să se tragă apă pe nări în sus. Să stea mai mult culcat și cu capul îndoit spre spate.

Sângerări din răni. Orice lovire, sgăriare sau tăiere făcută pe corpul nostru, produce o rană care sângerează. Această sângerare e de trei feluri: sau e mică, dacă s'a tăiat vreo arteră sau vreo venă foarte mică (arterele și venele sunt niște țevi cari duc sângele prin corp) și atunci rana sângerează în stropi, sau dacă s'a tăiat o venă mare (țevile cari duc sângele spre inimă) atunci curge din rană într'una un sânge roș întunecat sau albăstriu. Dacă s'a tăiat vreo arteră, (țevi cari conduc sângele dela inimă) atunci un sânge roș deschis țîșnește din când în când cu putere. Prin aceasta omul pierde mult sânge și slăbește.

La orice sângerare mai mare se face o legătură între rană și inimă. După ce sângerarea a mai încetat, se leagă rana cu fășii de pânză curată și cu vată. Nu e bine de pus câte și mai câte leacuri băbești pe rana sângerândă, căci se poate otrăvi sângele.

Sclintirea. Când calci rău, când cazi pe o mână simțеști o durere mare la vreo încheetură a oaselor. Intr'acest caz, legătura dintre oase a fost stricată. Indată locul acela începe a se umfla, producând niște dureri grozave. Dacă asemen mädularul bolnav cu celalt, bună oară cotul drept, sclintit, cu cel stâng, sănătos, vezi că n'au aceeaș formă, apoi vezi că încheetura mädularului bolnav e înțepenită. In acest caz nu e bine de a se încerca cu puterea să i se îndrepte și să i se puie la loc un os, căci neștiind bine cum e așezat el, e ușor

ca să fie rupt cu totul. Osul se va așeza singur la loc, dacă se va ține liniștit mădularul și dacă i se vor face comprese reci, (legături ușoare cu fâșii de pânză udate în apă). După ce se desumflă și se desțepenește, să se facă puțină mișcare.

Imbătarea. Dacă cineva bea prea multă băutură spirtoasă sau dacă amiroase vreo otravă tare, atunci se îmbată (se amețește). Amețirea e de 2 feluri și anume: un caz ușor când omul nu prea știe de dânsul, are fața roșie, răsuflă horcăind și inima îi bate puternic sau e un caz greu când omul doarme ca mort, e galben ca ceara, buzele i se învinețesc și inima deabia îi mai bate. În amândouă cazurile cel amețit (beat), trebuie întins pe o masă, să i se desbrace hainele și să se facă ca să-i vie aer proaspăt. Corpul să i se improaște cu apă rece, iar ca băutură să i se dea cafea neagră rece sau caldă. În caz că i se oprește răsuflarea, atunci i se face o răsuflare artificială, adică se face ca să-și recapete răsuflarea lui naturală. Această răsuflare artificială se face în modul următor: Bolnavul va fi întins pe o masă, va fi desbrăcat până la brâu și mai sus de șale i se va pune dedesubt un vâlătuc de haine, țoluri, ș. a. I se scoate limba afară și i se leagă strâns pe bărbie cu o năfrană legată după cap. I se prind apoi mâinile mai jos de coate și se trag înspre cap și înapoi în timp ce un altul îi apasă ușor și regulat pe pantece.

În acest mod făcând, el își recapătă iar răsuflarea.

Rem Cehovschi, student în științe.

Poveste

Oi că de mult, tare de mult, pe vreme când bătrâna Moldovă gema sub mulțimea zdrobitoare ale Tătarilor, cari năvăleau adese în țară, aducând cu ei blăstăm și urgie, trăia într'un colț al acestei țărișoare, într'o poiană mândră și întinsă, împrejmuită de un codru bătrân, o tânără și bogată fată.

Această fată era așa de frumoasă, încât îi merse vestea departe peste hotarele țării și mulți tineri voinici, care de care mai frumoși, își încercau norocul la frumoasa fată, dar fără vr'o ispravă, decât numai că se întorceau pe la vetrele lor cu inime zdrobite, ducând cu ei faima fetei.

Iată că într'o bună zi ajunge vestea asta până și la urechile unui chan puternic și mândru tătaresc.

Cum numai auzise chanul vestea aceasta se și hotări s'o iee de nevastă, fie chiar de-ar trebui s'o fure.

După multă chibzuială trimite el deci pe unul din credincioșii săi cu multe daruri frumoase și bogate la acea fată în pește.

După o cale lungă de câteva zile sosi credinciosul în acele ținuturi și se duse de-a dreptu la fată.

„Frumoasă fecioară“, zise el, „stăpânul meu, chanul Tătarilor, cel mai viteaz și bogat om din această parte a pământului, mă trimite să-ți aduc ca prinos aceste daruri și îți glăsuiește prin mine să-i faci cinstea și să-l iei de bărbat.

Stăpânul meu are sub porunca sa mii și mii de oameni, bogățiile cele mai mari de pe lume le-a adunat la sine, e frumos ca un făt din soare, tânăr, viteaz, temut de dușmanii săi, te iubește peste măsură și te așteaptă cu brațele deschise. Fără tine numai poate trăi, nu doarme, nu mănâncă și dac'ar ținea asta așa încă mult, mă tem, că s'ar trece ca o floare“.

Auzind tânăra fată aceasta, pali de se făcu albă ca varul și răspunse apoi cu glas tremurător:

„Spune stăpânului tău că-i mulțumesc pentru cinstea care'mi face, dar nu-i pot împlini rugămintea. Numai sânt a mea. Mi-i drag un tânăr român viteaz, care a plecat în bătălie și căruia i-am juruit credință până la moarte, fie chiar de s'ar întâmpla, ferească sfântul, ca să nu se mai întoarcă de unde a plecat“.

Auzind credinciosul asta, mai încercă să-i mai zică câte de câte, dar de la o vreme, văzând că fata nu-l ascultă, într'un târziu, luându-și remas bun dela dânsa, porni cu frica în spate spre casă.

Trecură iarăși câteva zile, când se întoarse trimisul la casa chanului, dar nu îndrăznea să între, ci dădea mereu târcoale casei, temându-se de urgia stăpânului său.

Dela o vreme însă, luându-și inima în dinți intră la chan, care de nerăbdare nu mai știa ce să înceapă.

Cum îl văzu chanul se repezi la el ca un turbat și răcni: „Câne afurisit, unde-i fata?“

Credinciosul, îngălbinind de frică, ingenunchiă și îi răspunse;

„Stăpâne, fata acea nu te vra, zice că are pe altul, pe un român“

N'apucă să isprăvească aceasta bine, când se și pomeni cu câteva lovituri de biciu peste cap, de-i venea să creadă

că vede toți sfinții. „Așa om de ispravă îmi ești“ răcni chanul furios, „na, căne, să te învăț eu minte“ și începu să-l îmbălească fără milă, peste cap, peste spate, de-i curgea sângele șiroaie.

Apoi după ce se mai molcomi și după ce își lăsase credinciosul aproape mort de bătaie, se așeză pe un jâlț și începu a se gândi.

Intr'un târziu iată că fața i-se înseninează. Bătu de câteva ori în palme și zise unei slugi, care venise spăriată la acel semn, cu glas aspru:

„Pregătește pentru o vânătoare cum n'am mai făcut-o și du-te de spune ostașilor mei să se pregătească ca la războiu, căci mâne în zori de zi pornim“.

Sluga plecă și după câteva clipe se întoarse și zise.

„Stăpâne, totul e gata precum ai poruncit“....

Abia se făcu ziua, când o ceată de călăreți, înarmați până'n dinți, în frunte cu chanul lor, își luă drumul spre plaiurile mândre ale Moldovei.

Ca un vifor strașnic se repeziau ei pe caii lor mărunței, tot mai iute și mai iute, de gema pământul sub copitele lor.

Cu popasuri mici, tot în goana cailor, ajunseră la Nistru, îl trecură în not și iată-i pe pământul Moldovei.

Pe poteci ascunse, prin codri deși peste păraie spumegătoare, în iuțea vântului, ajunseră pe sub seară la casa fetei.

Dar ce să vadă? Casa pustie și de fată nici urmă.

Numai o babă bătrână și slabă, uitată pe semne, tremura ca varga de frică într'un colț ascuns al casei.

Tătarii descălicară și începură să răscolească casa de sus în jos și în urmă, dând peste baba ascunsă, o târăriră afară până la pecioarele chanului furios.

Acesta cum o văzu, se năpusti asupra ei prinzând-o de păr.

»Unde-i fata, javră afurisită, spune-mi că-ți răsucesc gâtul« răcni el.

Baba de frică, era cât pe ce să leșine.

Dar baba-i babă și cum sânt toate babele bune de gură, îi răspunse:

»Doar n'am ascuns-o sub poale, dacă vrei să știi unde-i, caut-o«.

Ce turba chanul de mânie, ce Tătarii o tot ghigoseau, altă vorbă din gura ei numai ieșia.

Așa trecu o vreme. Era un huit nemaipomenit.

Chanul răcnea, Tătarii răcniau, baba țipa și se văita de durere, caii necheziau, câinii lătrau și un țâncănit înăbușit de arme, ce se tot loveau, spinteca văzduhul ca o săgeată.

Intr'un târziu, văzând chanul că orice căutare e zădarnică, porunci oamenilor săi să dea foc casei, iar babei să-i taie limba din gură și apoi povnică.

După o vreme aducându-și însă chanul aminte de câinii lui, cari îl însoțiau pretutindeni, dădu poruncă să se întoarcă ceata și să urmărească fata cu ajutorul câinilor.

Câinii, ținându de niște curele tari, o luară numaidecât pe urma fetei prin codru, iar după ei, călări, Tătarii.

Așa trecu un ceas, trecu încă unul și încă unul, până ce se făcu din nou ziua, dar nici că se pomenea de fată, iar chanul, care crăpa de ciudă, porunci în urmă să descalece.

După un popas curt o luară înainte, mai îndrăciți și mai selbategi de cum erau.

Soarele se ridicase de două sulite.

Văzând chanul că nu poate da de fată, vroia să se întoarcă.

Atunci un tatar, unul dintre cei dintâi, se îndreptă către dânsul și-i arată o neframă, pe care — zicea — c'a găsit-o pe potecă.

Numai ce auzise chanul vestea asta îmbucurătoare, porunci să se mărească iuțeața cailor și 'ntr'o goană nebună, cu nădejde în suflet, o luară înainte.....

După alte câteva ceasuri un răcnet fioros străbătu deodată liniștea codrului.

Ce era? Tătarii daseră de fată, care, pe-un cal alb ca laptele, se căznea să găsească scapare în fugă.

Fugea calul fetei ca nebun, dar nici caii tătarilor nu se lăsau mai pre jos; se vedea că 'n puține clipe trebuiau s'o ajungă.

Atunci fata, amintindu-și de jurământul ei și știind prea bine ce-o așteaptă de-ar cădea cumva în mâinile chanului, se rugă din tot sufletul ca Preacurata Fecioară s'o scape din primejdie.

Și Preacurata Fecioară îi implini rugăminta, căci în clipa celei mai mari primejdii, când chanul aproape o ajunsese, când o prinse chiar de părul ei cel lung și negru ca pana corbului, ce flutura voios în vânt, se deschise înaintea ei deodată o prăpastie largă și adâncă.

Înainte moartea, înapoi rușinea, ce era să facă biata fată? Multă vreme n'avea de pierdut, căci brațele vânjoase ale chanului o cuprinseseră ca 'n ghiare și 'i trebuia numai o clipă s'o zmulgă de pe cal. Nu mai avea nici o scăpare.

Atunci se petrecu ceva strașnic în mintea tinerei fete.

Repede își întoarse fața strălucitoare spre chanul care o privea cu ochi ca de fiară, rânjindu-se diavolește la dansa, și 'i strigă :

»Nici moartă să nu mă ai«, apoi cu o zmuncitură puternică, desfăcându-se din brațele lui, se prăbuși cu cal cu tot în prăpastie și un huruit prelung o însoțea, urmat de un țipet sfâșietor prin care se deslușiau bine cuvintele :

»Românul moare mai bine decât să-și calce jurământul«.

Șerban Grigorovici.

GLUME

Un oarecare povestește unui prieten că, mergând odată noaptea spre casă, a văzut o stafie, (nălucă) de care s'a spăriat.

„Cum era stafia?“ îl întrebă prietenul.

„Hm, cum să-ți spun, era mare și samăna strașnic a măgar“.

„Mă, da tare prost mai ești“ îi răspunse acela, „de asta să te sperii? Era doar umbra ta“.

* * *

„Măi Ioane, de câte ori te ai îmbătat în viața ta?“

„Numai o singură dată, dară de atunci nu m'am mai făcut treaz“.

* * *

„Tată, ce este iadul?“, întrebă Ghiță.

„Iadul este un loc, încotro se duc sermanii păcătoși“.

„Dar, spune-mi tată, încotro se duc bogații păcătoși?“

* * *

Toată suflarea ...

Intr'un sat trăia un Țigan fierar. El nu știa să facă altă treabă, decât să bată cu ciocanul și să tragă la foi. Acesta îi era și ogorul și turma lui, din care se hrănea cu toată casa.

Până la bătrânețe el numai muncise, fără să știe de alte griji pământești.

Intr'o zi, cum trăgea el la foi, în dogoarea cărbunilor aprinși, trece peacolo preotul satului.

— Ce mai faci, măi Vasile ?

— Treabă, părinte...

— Bine faci tu că muncești, dar omul se mai gândește și la suflet, nu numai la nevoile trupului, că, după viață, mai vine și moarte...

— Așa-i părinte, păcatele noastre...

Și Țiganul, pătrâns de vorbele popei, se uită mai aprins, strălucindu-i ochii setoși în lumina focului, suflat de foi.

Trebuia să te mai grijești și tu, că, uite, ești bătrân și tu n'ai făcut încă nimic din ce scrie colo în carte.

— N'ara făcut, părinte, așa-i...

— Te strânge Dumnezeu într'o zi, când nici nu te gândești, și atunci cum îți dai tu seama sus?...

— Apoi părinte, ne mai întreabă Dumnezeu și pe noi, Țiganii, ca și pe Români ?

— Ce are de-a face : toți sânt de-opotrivă înaintea lui Dumnezeu... Nu știi tu ce zice la carte ? „Toată suflarea să laude pe Domnul“...

Țiganul, uimit, deschide ochii mai mari și, cum el tot trăgea de lanțul foilor, întreabă nedumerit pe popă :

— Toată suflarea ?... Da, foile mele, părinte, să-l laude ?...

Cărăușul și țigancă.

Românul fusese cu chirie la Galați, că mai înainte vreme așa se cărau bucatele, nu era tren ca azi. La întoarcere și-a cumpărat, din târg, o pâine și pește sărat, ca să aibă ce mânca pe drum.

Toate merindele acestea căraușul și le puse în chelna de dinapoiă carului.

Cam venea Românul îndărăt pe drumul casei, i se face foame pela un prânz, și atunci lasă boii în voie ; iar el se trage în spre chelna de d'inașia carului și începe a mânca pâine cu pește, îndemnând deacolo boii, la răstimpuri, cu pleasna bicului.

În vremea asta întâlnește pe jos o Țigancă, tot drumeată și ea, dar care nu mănecase pe semne demult, că era ajunsă tare de foame.

Când vede cogeamite pâinoiu în mânilor Românului și cu ciosvârca de pește sărat, se dă cu binișorul pelângă carul Românului și uitându-se la cela cum mânca de cu poftă, îi zice, cu jind :

— Ferice de căraușul cu șase boi

Șade 'n chelna d'inașia

Din bicușcă numai pocnește

Și mănăncă pâine cu pește.

(din Vorbe de clacă de Ioan Adam).

ȘTIINȚIFICE

Cei mai buni înotători.

S'a încercat de nenumărate ori să se măsoare iuțeala cu care peștii se mișcă în apă, dar fără vr'o ispravă mai însemnată.

Atât se știe doar că somonul înoată cu o iuțeală de 40 km. pe ceas.

Xifia (pește care are un bot vârtos, ascuțit și lung ca o sabie) înoată cu o astfel de iuțeală, încât poate ușor să străpungă cu botul său ascuțit un om, care se scaldă.

Într'un muzeu din Londra se păstrează o bucată de scândură de stejar de 35 cm. grosime dintr'o corabie, pe care, a străpuns'o acest pește cu arma sa, trebuind să pătrundă mai întâiu prin o tablă de aramă de 10 cm. grosime, cu care era îmbrăcată corabia.

* * *

Statuea Libertății din New-York.

Pe călătorul, care intră cu vaporul în minunatul port din New-York (America), îl salută de departe o statuie de o mărime strașnică, care e fără de pereche în lume.

E statueta libertății, care a fost dăruită republicei America, cu prilejul sărbării de o sută ani dela înființarea ei, de către republica Franța. Această statuie, care a fost așezată în 1886 pe insula Bedloes Island din fața New-York-ului, e făcută de sculptorul Bartholdy din Paris, în chipul de femeie, ce ține în mâna dreaptă o făclie mare, a cărei cap este împrejmuit de o cunună de lampe electrice, care, împreună cu faclia, se aprind noaptea, aruncând lumina lor departe pe mare, arătând mărarilor intrarea în port.

Făcută din fier și cupru (aramă), ea este compusă din mai multe părți, care au fost transportate peste mare.

Vârful făcliei se ridică peste 93 m. dela suprafața mării. Statuea singură are o înălțime de 46 m., iar soclul ei de piatră 28 m., la care mai vine încă și temelia de 46 m. înălțime. Greutatea ei face 225.000 kgr. Înăluntru ei duce o scară până la cap, în care încap 40 oameni.

* * *

Șerpi mîncăcioși.

Șerpii cei mari au minunatul dar să-și lărgească gura și stomahul cu ajutorul căruia pot înghiți chiar vietăți mai mari.

Ca să vă puteți face o închipuire cât pot mânca acești șerpi, scoatem următoarele dintr'o dare de seamă a muzeului Trivandrum din Travancare din India.

Un șerpe, numit Python, care are o lungime până la 8 m. și trăiește în India, a mâncat în timpul unui an, în care s'a cojit de patru ori, numai puțin de 100 găini, o ciută, un câine și alte patru animale mai mici. Alt șerpe de acelaș soi, numai ceva mai mic, a mâncat în acelaș timp 54 găini, 2 câni, 7 iepuri și trei rețe selbatece. Iar un șarpe, numit Cobra, unul din cei mai veninoși, de o lungime de $1\frac{1}{2}$ m. a mâncat 55 gusgani mari și 50 broaște. Se înțelege că după o astfel de mâncare, acești șerpi dorm timp mai îndelungat ca să mistuie.

* * *

Ceva ciudat.

Avem două cărți. Fiecare carte are o grosime de câte 5 cm. Afară de asta păreții acestor cărți sunt de câte $\frac{1}{2}$ cm. groși.

Înlăuntrul lor traiește un verme, care trebuie să pătrundă prin ele în linie dreaptă dela pagina întâia a cărții întâi până la cea din urmă a cărții a doua.

Se întreabă: cât de lungă este calea, pe care vermele trebuie astfel s'o facă?

Mulți vor zice că numai 11 cm.

Dar nu-i așa. Vermele face un drum numai de 1 cm.

De ce? La cărți bine așezate stă pagina cărții întâi pe pagina ultimă a celei de a doua, care sunt despărțite numai de păreții lor.

* * *

Piatră, care se îndoale.

Fiecare din D-voastre știe că pietrele sunt vârtoase. Cu toate aceste sunt însă pietre, care deși sunt vârtoase, se îndoiesc.

La acest fel de pietre se numără și mineralul (piatră) numit „Itacolumit“, care se găsește în statul brasilian Minas Geraes în (America de Sud) și se îndoiaie ca pielea sau ca guma.

* * *

Copaci uriași.

În dumbrava din Maripoza în California (America de Nord) stă un pom, în a cărui tulpină este făcută o gaură așa de mare, încât poate să treacă prin ea eu ușurință un car mare.

Tot aice se află și cel mai bătrân copac de pe lume, numit „monarhul căzut“, care, după inelele trunchiului său, are vr'o 7000 ani.

În altă dumbrava, în cea din Caraveras zace „tatăl pădurilor“, a cărui vârf s'a frânt la o lungime de 100 m. Deoarece copacul acesta măsoară în locul unde s'a frânt 5 m. lățime, se presupune că să fi fost de o mărime uriasă.

* * *

Electricitatea ca mijloc contra grindinei.

În Italia s'a încercat de mult și adese, să se producă prin împușcare din săcălușe vârtejuri în aer, cari să stânjănească căderea grindinei și să o prefacă în ploaie.

Aceste încercări n'au reușit tocmai bine. Nu de mult însă s'a găsit alt mijloc pentru aceasta, care se întrebuițează mai ales în regiunea Monte Ferrato (Italia) unde se află vii întinse.

După planul inginerului italian Rotas, s'au construit în aceste ținuturi stațiuni pentru transmiterea undelor electrice. Aceste stațiuni sunt făcute la fel ca cele pentru telegrafia fără fir, dar cu deosebirea, că în loc să le transmită vertical, stațiunile Rotas le transmit horizontal cu menirea ca aceste unde să încarce particulele de apă, ce se află în aer, cu electricitate, stânjânind prin asta formarea grindinei.

Ce-i nou în lume?

București Central Un Gazetele din țară aduc știre că Princesesa Elisabeta, moștenitoarea tronului Greciei, se află greu bolnavă în Atena (Grecia).

Această știre a produs o adâncă mahnire în inimile tuturor.

* * *

M. M. L. L. Regele și Regina au plecat Duminică I. c. la orele 10¹⁵ cu un tren special la Constanța, de unde vor pleca cu vaporul spre Atena.

* * *

Trimișii statelor la sfatul din Genua n'au ajuns până acum la nici o împăciuire. Pricina este că Rusia nu vrea să primească nici un punct, între cari sunt unele de o însemnătate mare și pentru România, adică recunoașterea alipirii Basarabiei, înapoierea tezaurului românesc și interzicerea propagandei bolșevice la noi în țară.

* * *

După știrile, cari ne sosesc, domnește în Basarabia liniște completă.

* * *

Zilele trecute a ars Biserica Cărămidarii de jos, una dintre cele mai frumoase din București.

Pagubele se urcă cam la un milion lei.

* * *

În ziua de 1 Mai a. c. un foc mare a pustiit comuna Cristian din jud. Sibiului, locuit de români și sași.

Au ars vr'o 19 gospodării mari.

* * *

În China sunt rescoale mari. Liniștea încă nu e restabilită (făcută), deși generalul Wu-Pei-Fu i-a bătut în mai multe rânduri pe resculați.

* * *

Duminică l. c. s'a întâmplat o mare nenorocire pe lacul dela mănăstirea Pasărea. S'au înecat mai mulți studenți, cari sau preumblat cu o barcă veche pe lac.

Redacționale.

Rugăm pe cetitorii noștri pentru cea din urmă oră să ne trimită abonamentele, căci de alt fel nu vor mai primi gazeta noastră.

Redactor responsabil: Ioan Hreniuc. — Societatea tipografică bucovineană în Cernăuți

Domniei-Sale

Domnului

.....

.....

.....